

Kort verslag en enkele beelden van het debat met Arjan Broers op 26 mei 2015.

Veertig mensen zijn aanwezig bij het debat met de schrijver, journalist en theoloog Arjan Broers, n.a.v. zijn boekje *Geld en goed*. Het debat wordt geleid door drs. Irene Lammers, bedrijfskundige en werkzaam als strateeg economisch beleid bij de Provincie Noord-Brabant. Zij is lid van de Ontmoetingskerkgemeente.

De avond wordt georganiseerd door de werkgroep Rechtvaardigheid & Economie, een groepje opgericht vanuit de Protestantse Gemeente in Eindhoven.

Vooraf is in drie groepen het boekje *Geld en goed* besproken en dat levert gesprekstof op.

Kees Minderhoud, opent de vergadering met wat gedachten bij de tekst uit de bijbel, Mattheus 6 vers 25 en 26. Hier worden mensen opgeroepen

zich geen zorgen te maken over de dag van morgen en naar de vogels te kijken. Zij zaaien niet en maaien niet en toch voedt de hemelse Vader hen. Gaat de mens de vogels niet verre te boven?" Wordt de mens hier uitgedaagd de competitie aan te gaan met de vogels? Die vogels hebben zo hun onhebbelijkheden en leven in het domein van het recht van de sterkste. Vanavond een oefening in die veronderstelde competitie om die vogels te boven te gaan.

Irene Lammers vraagt de spreker wat hem dreef over dit thema te gaan schrijven. Broers vertelt dat hij heel boos werd toen hij zag dat Scheringa mensen beduvelde en dat er toen toch nog mensen waren die Scheringa als held bleven zien.

Kan een theoloog wel iets zeggen over economie?

Broers vertelt dan hoe wij allemaal met economie te maken. De kranten staan er vol van en dan gaat het niet alleen over de banken maar ook over werkgelegenheid of over de zorg. En daar hebben we allemaal mee te maken. Economie is niet alleen iets voor economen. Alle mensen, dus ook een theoloog en christenen, mogen economie niet aan economen overlaten. En de bijbel draagt heel wat waarden aan die een bijdrage kunnen leveren aan het economisch denken en handelen. Geloven is niet alleen iets voor de zondag maar vooral iets voor de maandag.

Broers vertelt hoe hij uitgenodigd werd te beschrijven op welke wijze Oikocredit, een ideële

bank, geld belegt en uitleent via microkredieten. Oikocredit is door kerken opgericht. Oikocredit heeft de crisis goed doorstaan en de crisis deed hen zelfs groeien. Steeds meer mensen zetten hun spaargeld bewust weg bij deze bank. Hoewel de rente wat minder is, kan Oikocredit laten zien dat ze vooral individuen en bedrijven geld lenen die volgens de gewone banken

niet kredietwaardig zijn.

Broere noemt het opvallend dat Oikocredit tot 1990 verlies leed maar toen er naast idealisten ook meer pragmatici en zakelijk ingestelde mensen kwamen, is dat verlies gestopt. Voor Oikocredit zijn beide bloedgroepen belangrijk. Er is onderling vertrouwen, de klanten weten waar hun geld vandaan komt en zij weten dat na terugbetaling de lening weer voor anderen gebruikt kan worden. Op dit moment wordt 95 tot 98% van de leningen terugbetaald. De idealisten en de pragmatici blijven, soms tot vervelends toe, met elkaar in gesprek.

Een bedrijf mag winst maken maar de vraag is in welke mate en waar wordt die winst voor gebruikt. Zo is kapitalisme op zich ook niet fout maar de vraag is welke waarden gehanteerd worden.

Het boek van Luyendijk *Het kan niet waar zijn*, komt aan de orde. Luyendijk schrijft dat niet zozeer de mensen slecht zijn, maar dat het systeem mensen slecht maakt. De vraag is dan hoe je het systeem verandert. Broers benadrukt dat elk individu op de plek waar hij woont en werkt, veranderingen te weeg kan brengen. Als iedereen zijn geld bij een ideële bank weg zet, dan zullen de commerciële banken daar toch van leren. En als iedereen inzet op FairTrade producten, dan zal dat toch gevolgen hebben voor de niet FairTrade markt? De consument kan met zijn koopgedrag invloed uitoefenen.

Het is niet aan de markt of de economie alleen. Individuen kunnen verandering in gang zetten. De steeds terugkerende vraag is: wat doe ik als individu en welke keuzes maak ik.

Broers introduceert Hans Achterhuis die het boek *De utopie van de vrije markt* heeft geschreven. Hij herkent zich in dat boek en volgens hem rekenen in de vrije markt mensen zich te pletter en het gaat dan alleen om materiële groei. De immateriële groei komt in die ratrace niet zo zeer aan de orde. Immateriële dingen worden als waardevol benoemd wanneer een mens aan het einde van zijn leven staat. En dat is een beetje laat.

Broers gaat kort in op enkele van in zijn boekje genoemde waarden die voorwaarde zijn voor een goed functioneren van de economie en de geldwereld. Als eerste moet er vertrouwen

zijn in degene die geld geleend wordt. Vertrouwen is iets waar aan gewerkt moet worden en wat al werkende ook kan groeien. Als tweede is er het streven naar goede relaties. Je hebt immers gezamenlijke belangen en een gedeeld verhaal.

Samenvattend zouden we als kern van deze avond kunnen noemen de oproep om als individu maar ook als groep, als kerk in gesprek te blijven met de economen. Blijf je informeren en volg kritisch wat er gaande is. Veranderingen zijn mogelijk, je moet dan weten wat er speelt maar daarna kan ieder persoonlijk een stap zetten die bijdraagt aan een wereld waar het voor ieder goed wonen is.

Wonden moeten verzorgd, schade moet hersteld worden. Ontzettend veel mensen zetten zich daartoe al in. Misschien moet er ook nog sterker ingezet worden op wonden en schadegevallen voorkomen. Nou ja, eigenlijk is dat wel zeker.

De avond roept om een vervolg en een volgende aanzet is in de maak. De werkgroep bezint zich daarover. Bent u geïnteresseerd, laat het weten en neem contact op met Kees Minderhoud, tel. 040-2444078